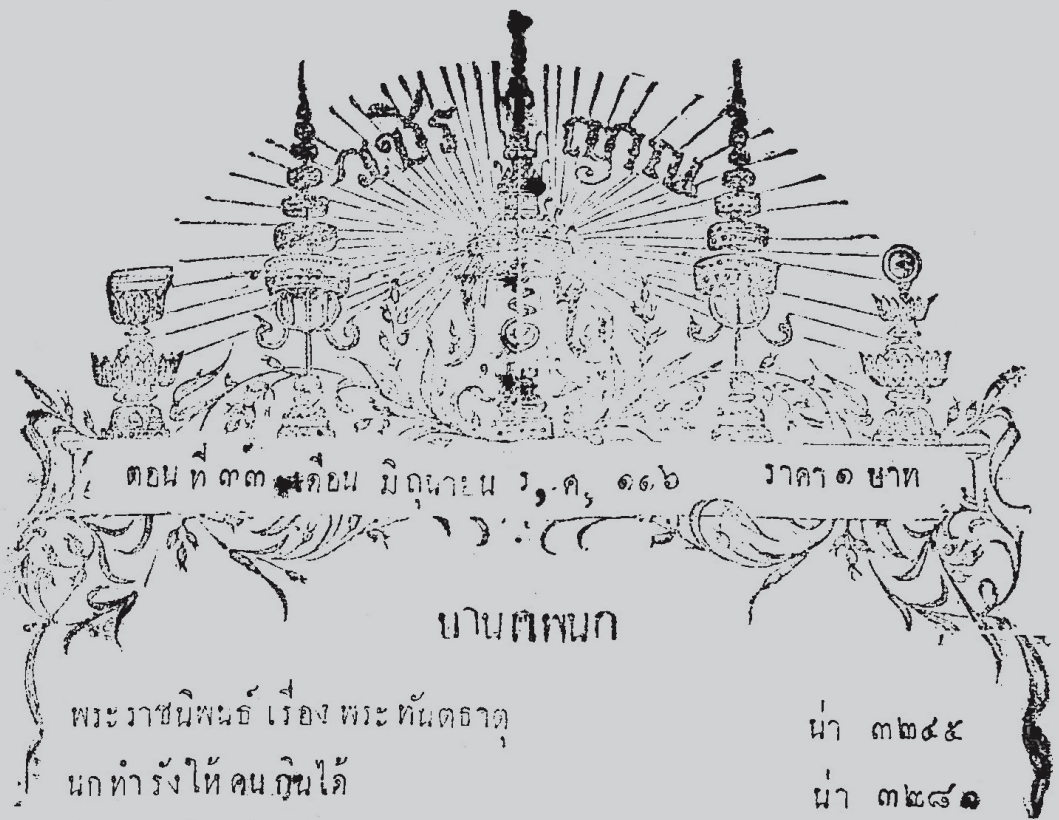

พระราชนิพนธ์ เรื่อง พระพันตธาตุ

หน้า ๓๒๕๕

นักทำรังให้คนกินได้

หน้า ๓๒๕๖

นิทานไวบีน ชัน ครุโซ

หน้า ๓๒๕๗

เบ็ดเตล็ด

หน้า ๓๒๕๘

โรโมยูเลียด คำกลอน

หน้า ๓๒๕๙

คำถวายไชยมงคล บั จอ อัฐศก ๑๒๔๘

หน้า ๓๒๖๐

เรื่องโบราณ

หน้า ๓๒๖๑

รายงาน

หน้า ๓๒๖๒

แจ้ง ความ

หน้า ๓๒๖๓

นายเปลี่ยนรียบ รวมลงพิมพ์

โดย คำสั่ง กรมเลขาธิการหอพระสมุดวชิรญาณ กรุงเทพฯ

ขาย ณ หอพระสมุดวชิรญาณ แล ร้านขายหนังสือทั้งปวง

วชิรญาณ

ตอนที่ ๓๓

จำนวนเดือน มิถุนายน รัตนโกสินทร ศก ๑๑๖

เรื่องพระทนต์กะชาคุ

หรือที่ชาวลังกาเรียกว่า ทาณะ

อีกนัยหนึ่งเรียกเลือนๆ ว่า ดาลาคา

เรื่องนี้เขามีหนังสือ เรียกชื่อว่า ดาลาคา วังสะ แต่ไม่ได้อ่าน
ต้นฉบับ เข้าใจว่าคงเป็น เรื่องปาฏิหาริย์ต่างๆ เช่น รัตนพิมพวงษ์
เป็นต้น ที่จะเก็บ ความ มา กล่าว บ้าง บัดนี้ จากหนังสือฉบับหนึ่ง
ซึ่งเขาแต่งใน ภาษา อังกฤษ เป็น ของพวกโซไซเอติ การเล่าเรียน
ที่ถือศาสนาพระเยซูได้แต่งแปลลงพิมพ์ เมื่อ รัตนโกสินทร ศก ๑๑๓
ในหนังสือนี้ แต่งด้วยความมุ่งหมาย ที่จะยกเหตุผล แห่ง ความ
เชื่อถือใน สิ่ง ซึ่งไม่น่าเชื่อ ของ พุทธศาสนา นิกรชนใน เมืองลังกา
แลกล่าวต่อไป ถึงหนังสือที่อ้างว่าเป็น พระพุทธวงนะ เช่น คัมภีร์
ไตรภูมิ กล่าวถึงโลกเป็นอยู่อย่างไร ตาม ความ คาคะเน ของ
คนโบราณ ที่ยัง มีความ สงเกตตรวจตราไม่พอ แล กล่าวถึง คำ
สั่งสอน ของ พระพุทธเจ้า ซึ่ง ละเลยไม่ได้สั่งสอนให้นับถือผู้สร้าง
โลก ดังนี้ เป็นต้น ซึ่งอาจจะแก้ได้ง่ายๆ ใน ข้อที่ ๑ ว่าศาสนา

คลุสเตียน มีเครื่องที่อ้างว่า เป็น ของเกี่ยว ข้อง ด้วย พระเยซูคริสต์ หรือนักบุญ มากยิ่ง กว่าศาสนาพระพุทธ เรื่อง ที่น่าหัวเราะก็ ไม่น้อย กว่า ใน ข้อ สอง เรื่อง ความรู้ ว่าโลกนี้ เป็น อย่างไร ก็ย่อม เซอะเซอะอย่าง ยิ่งเหมือนกัน คือแบ่ง วัน สร้างโลกใน ๖ วัน ไม่เสมอ กันได้เป็น ต้น แต่ใน ข้อสาม ผู้ ที่กล่าวไม่รู้ พุทธ ศาสนาเลย พุค ข้าง เดียวไม่ได้ มุ่ง ต่อความ จริง หรือความ ประพจน์ที่เป็น ธรรม อย่างหนึ่งอย่างใด เพราะฉะนั้น ในเหตุเหล่านี้ไม่ควร จะต้อง กล่าวถึง ยก มาเป็น ข้อวินิจฉัยอันใด

แต่ ถึง หนังสือ ฉบับ ที่ข้าพเจ้าได้ อ่าน นี้ เป็น ของผู้ ซึ่งมีทิวทัศน์ กล่าวแล้ว ข้างต้นได้ แต่ง ก็ จริง แต่มี ข้อความ ที่คัด จากหนังสือเก่า ๆ มีย่อ ดาลาดา วังสะ แล จดหมาย เหตุการ พทที่จะรู้เป็นเค้า ไม่ พักต้อง อ่าน หนังสือหลายเล่ม ข้าพเจ้า จะเก็บ แต่ ข้อความ ที่เห็น ว่า จะต้อง การ รู้ มา กล่าว ไม่ได้ คิด ที่ จะแปล หนังสือ นั้น ทั้ง เล่ม ดัง จะกล่าวต่อไป นี้

พระทันตะธาตุนี้ ได้กล่าวว่า เมื่อถวาย พระเพลิง พระพุทธสรีระ พระอัญญิธาตุ นอก จากที่เป็น เท่า นั้น เหลือพระทนต์ ๕ องค์ กับ พระอัญญิที่โหนดพระปราง ทั้งสองข้าง แลพระเศียร เจ้า ประเทศราช ๘ องค์แย่งชิงกัน ภายหลังตกลง กันโดย สวัสดิภาพ แบ่งไป องค์ ละส่วน ต่าง องค์ต่าง สร้าง พระสถูป บรรจุไว้ พระบรมธาตุซึ่ง เป็น

ลำดับนั้น คือ พระทนต์ทั้ง ๔ องค์หนึ่ง เทพยดาพาไป องค์ที่สอง
 นาคทั้งหลายพาไป องค์ที่ ๓ ตกไป เมือง คันทาระ อยู่ในวันตก
 เนียงเหนือแห่ง ชมพูทวีป องค์ที่ ๔ ตกไป อยู่กลิงคะ ทิศวัน
 ขอกเนียงใต้ แห่ง ชมพูทวีป ข้อความทั้งนี้คัดมา จากหนังสือซึ่ง
 เซอ มอเนียวิลเลียมส์ แต่ง ว่าด้วยพุทธสาสนา

ว่าด้วย องค์พระทันตธาดา

ข้อความที่จะกล่าวต่อไปนี้ คัดจากหนังสือ ซึ่ง เซอ เย เอ็มเมอ
 ซอนเตนเนนต์ แต่ง ด้วยเรื่องเมืองลังกา ผู้นี้เป็นคนรับราชการ อังกฤษ
 ยากที่จะหาผู้รู้ ทั้งหลาย ช่วยสืบสวนทั้ง ฝรั่งเศสลังกา หนังสือที่
 เขาแต่งว่าด้วยเรื่อง เมืองลังกา เป็นที่สรรเสริญว่า ดีกว่าฉบับ
 อื่นๆ ทั้งหมด

ดาดาว่าวังสนั้น เขาแต่งเป็น กลอน ภาษาลังกา เล่าเรื่อง
 พระทันตธาดา ซึ่ง เขาคนนั้นว่า จะได้แต่ง เมื่อพุทธศักราช ๙๕๓ ปี
 ก่อนจุลศักราช ๓๒๙ ปี แลได้แก้ไขอีกใน ระหว่างพุทธศักราช ๑๐๐๒
 แล ๑๐๒๐ ก่อนจุลศักราช ๑๗๙ ปี แล ๑๖๑ ปี ตามชาวลังกา
 กำหนดว่า พุทธปรินิพพาน ก่อน คฤสตศักราช ๕๔๓ ปี ต้องทันทกับเรา
 เพราะฉะนั้นหนังสือฉบับนี้ คงจะได้แต่ง ภายหลังกพุทธปรินิพพาน ๙๕๐ ปี
 จำแปลลงเป็น ภาษาบาฬี เรียกว่า ทาตมะวังสะ ได้ทำเมื่อพุทธ
 ศักราช ๑๓๔๓ จุลศักราช ๕๖๒ อัมมะกิตติเถระเป็นผู้แปล ใน

รัชกาลแห่ง พระนาง ลิลาวดี ตาม ข้อความ ที่กล่าว นั้น ว่า ภิกษุผู้หนึ่ง
ชื่อ เชมะ เปน สาวก แห่ง พระพุทธเจ้า ได้นำ พระทันตธาดา ออกจาก
เชิง ดกอน แล้ว ถวายแด่ พระเจ้า พรหมทัต พระเจ้า กรุง กะลิงคะ
ใน พระนคร ทันตปุระ พระเจ้า แผ่นดิน ได้ สร้าง วิหาร หุ้ม ด้วย ทอง
ประติษฐานไว้ เปน ที่นมัสการ มา หลาย ชั่วบุรุษ

ภายหลัง พระทันตธาดานี้ตกไป ยัง กรุง ปาตลีบุตร ได้ ลำแดง อิทธิ
ปาฏิหาริย์ เปน หลายประการ เมื่อ ทั้ง ลงใน น้ำ เต่าเพลิง ก็ บันดาน
มี ดอกบัว เกิดขึ้น มารับ ได้ ทดลอง ประหาร ลง ที่ น้ำ แผ่น เหล็ก
ก็ ปราศจาก ติด อยู่ ใน แผ่น เหล็ก ไม่มี ผู้ใด จะ นำ ออกได้ จน สฤทธ
ภิกษุ มา เชิญ ออก จึง ออกได้ พระเจ้า คูหา ลีวะ เจ้ากรุง กะลิงคะ
จึงได้ เชิญ พระทันตธาดานี้ คืน ยัง พระนคร ประติษฐานไว้ใน
วิหาร เก่า เมื่อ มี กองทัพ มา ประชิด พระนคร พระเจ้า คูหา ลีวะ จะ
เสด็จ ออก ทำสงคราม จึง สั่ง พระราชโอรส เชย ผู้มีนาม ว่า ทันตกุมาร
ผู้เป็น สามี ของ นาง เหมมาลา ราชาธิดา ว่า ถ้าหาก พระองค์ ปราไชย
สิ้น พระชนม์ ชีพ ใน กลาง สนาม ยุทธ ให้ เชิญ พระทันตธาดานี้ไป ยัง
พระเจ้า กรุง ลิง ทฬี ครั้น เมื่อ พระองค์ ปราไชย สิ้น พระชนม์ ชีพ
ใน กลาง คัก พระราชโอรส เชย แล พระราชธิดา ก็ ปลอม พระองค์
เชิญ พระทันตธาดาไป ด้วย เมื่อ พบ สัตบุรุษ นาง เหมมาลา ก็ ช้อน ไว้
ใน พระเมาสี ครั้น เมื่อ มา ถึง กรุง ตะมะลิตถิ ก็ โดย สำน เกตรา
ไปยัง กรุง ลังกา

พระทันตธาดา ถึง กรุง ลังกา เป็นเวลารัชกาล ของ พระเจ้า กฤตติ
สิริ เมฆะวันณะ ซึ่ง ประมาณว่า ได้ ขึ้นดำรงราชใน พุทธศักราช ๙๔๑
ก่อน จุล ศักราช ๓๔๐ ปี สิ้นพระชนม์ ใน พุทธศักราช ๙๖๙ ก่อน จุล
ศักราช ๓๑๒ ปี ทรงกระทำ ลักการบูชาเป็น อันดี แล บังคับ รักษา
โดย กวดขัน

ในกาลนั้น เกาะลังกาได้ ความเดือดร้อนยิ่งนัก ด้วยทมิฬภัยจามิตร
มา เบียดเบียน พระเจ้า ยศวรโพธิ ซึ่งได้ เสด็จขึ้น ดำรง ราชใน ปี มี
พุทธศักราช ๑๓๑๒ จุลศักราช ๑๓๑ ไม่สามารถจะปราบปราม พวก
ทมิฬได้ จึงได้ ย้าย พระราชธานี จาก กรุง อนุราชปุระ ไปตั้ง อยู่
ณตำบลโปลันนาระวะ พระราชธานี ตั้งอยู่ใน ที่นั้น จน ถึง ปี มี
พุทธศักราช ๑๔๔๖ จุลศักราช ๖๖๕ มีระหว่าง ที่ต้อง ยักย้าย อยู่
สอง ครั้ง ในปี ที่กล่าวแล้วนั้น พระเจ้า ภูวะเนกพาหุ ที่ ๑ ย้าย
พระราชธานี ไปตั้ง ณตำบล ยะพาหุเป็น โกรธแล ที่ ๗ ในขณะนั้น พวก
บันดยัน ทั้ง หลาย ได้ ลอบ เข้าตี พระนครได้ เชิญ พระทันตธาดา
ไปยัง ชมพูทวีป พระเจ้า ปรักกมพาหุ ที่ ๔ ได้ ดำรงราช
ส่นอง พระองค์ จึงได้ เสด็จไป ยัง กรุง มธูระ ว่ากล่าว ขอร้อง พระ
ทันตธาดา กลับ มายัง เกาะลังกา

ใน ที่นี้ เตนเนนค์ ผู้แต่งหนังสือ ได้กล่าวว่า เมื่อเวลา กำลัง
บ้าน เมือง เปน จลาจล นั้น พระทันตธาดา องค์ที่ ๓ ได้ พาไป เทียว
ช้อนไว้ ณตำบล ต่างๆ ในเกาะลังกาเป็น หลาย ตำบล คือตำบล แกนคิ

ลัทธิพารคาม แลโกติมาลย์ ใน ภายหลังกี่สิบเมื่อพุทธศักราช ๒๑๐๓
จุลศักราช ๙๒๒ พวกโปรตุเกสพบเข้า ได้พาไปยัง เมือง คัว
ซึ่งเป็นเมือง ของโปรตุเกสอยู่ในชมพูทวีปฝ่ายทิศตะวันตก แล้วมอบให้
แก่ ดอง คอนสแตนไต้น์ เดอ บากันซา ซึ่งเป็นไวศรียผู้สำเร็จ
ราชการ ฝ่ายโปรตุเกสใน เซอร์แดน อินเดีย ตั้งบรรชาโปรตุเกสได้
เผาเสียต่อ หน้าไวศรียแล ขุนนางเป็นอันมาก

อัน ตราขแห่งพระทันตะธาตุ ซึ่งเป็นที่เลื่องลือนี้ เป็นเรื่องแปลก
ประหลาดมาก พวกโปรตุเกสได้แต่งหนังสือต่างๆ กล่าวถึง เป็น
ข้อความ มั่น คง ได้ ความเป็น อัน พระทันตะธาตุ องค์แรก นั้น ได้สูญ
สิ้นไปใน ปี มีพุทธศักราช ๒๐๔๓ จุลศักราช ๙๖๒

เซอ เบ อี เตนเนนต์ ได้คัดข้อความจากหนังสือพงษาวดาร
โปรตุเกส ซึ่งเรียกชื่อว่า ไตโค เดอเคาโต อันเป็นผู้มีชีวิต
อยู่ในเวลานั้น แต่ง เรื่อง ทำลายพระทันตะธาตุอย่างไร มี
เนื้อความ ว่า

พระเจ้า กรุงพม่า ได้ทรงทราบ ว่า พระทันตะธาตุเป็น ที่นับถือ
ทั่วไป ของพุทธศาสนิกชน มีผู้ได้ไปดั่งนั้น จึงได้ รับ สั่งให้
หามาตีโน อาลฟองโซ เป็น คน พ่อค้าโปรตุเกส ซึ่งเป็น นาย
กำปั่นไปค้าขาย อยู่ใน เมือง หงสาวดี ให้กลับไปเมือง อินเดีย
ขอให้ไวศรีย ยอมให้ พระทันตะธาตุ ระต้อง การ อันใด แลกลเปลี่ยน

ก็ให้ว่า จะยอมให้ทั้งสิ้น มาติโน ฮาลฟองโซ ทูลแนะนำ ให้
แต่งทูตานุทูตไปยังไวยศรอย ว่ากล่าวด้วย การเรื่องนี้ แลให้มอบ
อำนาจที่จะให้กล่าว ข้อความ สัญญา อันใดต่าง พระองค์ แลพระองค์
จะรับ อนุมัติตามทุกประการ

ครั้นเมื่อมาติโนฮาลฟองโซได้ไป ถึงยังเมืองคัว ในเดือนจัตรา
พุทธศักราช ๒๑๐๔ จุลศักราช ๙๒๓ แจ้งความให้ไวยศรอยทราบใน
เรื่องมีทูตไปถึง เมื่อเสร็จการต้อนรับทูตแล้ว ก็เจรจา กัน ด้วย
ราชการที่ทูตไป ข้างทูต ขอให้มอบพระทันตธาตุ แลจะยอมสัญญา
ให้อันหนึ่ง อันใดตาม ประสงค์ แล จะเป็นไมตรี กับ กรุงโปรตุคอน
สืบไป ชั่วฟ้าแลดิน ด้วย ทั้งรับที่จะส่ง สเบียง อาหารไปยังบ้อม
ของโปรตุเกส ที่ตั้ง อยู่ ณ เมือง มลกา ปลายแหลม มลายู ทุกเมื่อ
ตามเวลา ที่ขอให้ส่ง ทั้งมีข้ออื่น ๆ ที่รับ สัญญา อีกเป็น อัน มาก
ไวยศรอย นัดว่าจะตอบโดยเร็ว ในระหว่างนั้นก็ นำข้อความแจ้ง
แก่บัณฑิตาขุนนางฝ่ายทหารพลเรือน คนทั้งนั้น ก็มีความพอใจ
ที่จะรับ เพื่อจะได้มาปลดเปลื้อง ความขัดข้อง ด้วยโปรตุเกส
เวลานั้น อยู่ข้างจะขัดสน ทรัพย์สินสมบัติที่จะใช้จ่ายมาก ข้อความ
เป็นเหมือนหนึ่ง จะตกลงกัน อยู่แล้ว

ความทราบถึงหุสขัณราช เรียกว่า อาชบิซอม ดอง คาสปา
ก็รีบไปหาไวยศรอยในทันทีนั้น ว่ากล่าวห้ามปรามมิให้ยอมให้

ไถ่พระทันตะฮาดุ ถึง แม้ ว่า จะได้ ทรัพย์สินสมบัติอันใด ซึ่ง มี อยู่ ทั่ว
 โลก นี้ ด้วย เหตุ ว่า จะเป็น ที่ เลื่อม เลี้ยว เกียรติยศ ของ พระผู้ เป็น เจ้า
 แล เป็น ชื่อง ให้ พวก นั บั ถี รูป เคารพ ทั้ง หลาย ไหว้ กราบ กระตุก อัน นี้
 ด้วย เหตุ ว่า ความ ไหว้ กราบ เช่น นั้น ย่อม ควร แก่ พระผู้ เป็น เจ้า
 องค์ เดียว อาชบิชอบ ได้ เขียน ข้อ ความ อธิบาย แล เทศนา บน
 ขรรมาศน์ ด่อ หน้า วัชรอย แล ชุน นาง ทั้ง ปวง ต่อ ถู ห้า ม ปราบ การ
 ที่ จะ ให้ ไถ่ พระทันตะฮาดุ เพราะ ฉนั้น ดอง คอนสแตนไดน์ ซึ่ง เป็น ผู้
 ถือ สาสนา มั่น คง กลัว พระเจ้า แล อยู่ ใน บังคับ อาราม จึง หยุด
 ยิง การ เรื่อง นี้ ไว้ ไม่ได้ ทำให้ สำ เร็จ เพราะ เหตุ ว่า ไม่ เป็น ที่ เห็น ชอบ
 พร้อม กัน จึง ได้ ให้ ประชุม สัจจราช บาด หลวง หั่ว หน้า ใน สาสนา
 ทั้ง ชุน นาง ผู้ ใหญ่ ผู้ น้อย พร้อม กัน นำ ข้อ ความ อัน นี้ ไป ถู กษา ด้วย
 เหตุ ว่า เงิน ที่ จะ ได้ ค่า ไถ่ พระทันตะฮาดุ นั้น มาก เวลานี้ ราชการ
 ก็ ขัด สัน เงิน ไม่ มี พอ จะ ใช้ จำย ถ้า ได้ ก็ จะ พอ ใช้ ราชการ ทุก อย่าง
 เมื่อ ไป ถู กษา ได้ ตอบ กัน เป็น อัน มาก ก็ เป็น อัน ตก ลง ว่า ไม่ ควร จะ
 ให้ พระทันตะฮาดุ เพราะ จะ เป็น การ อุด หนุน แก่ การ ไหว้ กราบ รูป
 เคารพ เป็น การ หมิ่น ประมาท แก่ พระผู้ เป็น เจ้า เพราะ ฉนั้น ไม่ ควร
 จะ ยอม เลย ถึง แม้ ว่า ประเทศ นั้น หรือ โลก นี้ จะ หนี หาย ไป หมด ก็ ตาม
 อัน นี้ เป็น ความ คิด ของ สัจจราช บาด หลวง ทั้ง ปวง

การตกลง อันนี้ ได้ เจรจมาลงชื่อเป็นสำคัญที่. กับ หนังสือ
ฉบับนี้ยัง อยู่ใน ข้อพิศักรม จรหมาย เหตุ จน ทุกวันนี้ - ไวศรย จึง
ได้เรียกให้ ชาว คลัง นำ พระตันตะธาตุ ออกมา ล้างให้ แก่ ภาชนะชอน
สังฆราช สังฆราชให้ เอาครก มาตั่ง ตำด้วย มีช ดน เอง จน ละเอียด
เป้นผง แล้วเทลงใน เบ้า สุกเผาจน เป้นเท่า ทั้งเท่าพระตันตะธาตุ
แลเท่า ถ่าน เติลงใน แม่ น้ำ ต่อหน้าคน ทั้ง ปวง ซึ่งได้ประชุมกัน
ดูที่ น้ำ นั้น จาก เกลียง เรือน แล น้ำ ต่าง

มีผู้ซึ่งไม่ เห็นด้วย ในความคิด ไวศรย ก็ มาก เพราะ เห็น ว่า ไม่ เป้น
เครื่อง ที่ จะ บ่ง คั้น พุทธสาสนิกชน ไม่ให้ ทำ รูปเคารพอื่น ขึ้น ได้ อีก
เมื่อ จะ เอา กระดูก อัน หนึ่ง อันใด มา ทำ รูปให้ คล้าย กับ พระตันตะธาตุ ที่
บุญไป นั้น ความเคารพ ไหว้ กราบ ก็ จะมี ได้ มาก เสมอ กัน ล้วน ของ
ซึ่งได้ บอก เลิก เลียบ ไม่ รับ นั้น สามารถ ที่ จะ แก้ไข ความ วัชระ ความ
ร้น ความ จำ เป้น ของ บ้าน เมือง ไม่ควร จะ ละทิ้ง เลียบ

เพื่อให้ เป้น ที่ รลัด ถึง เหตุ การ แล ถิ่น แต่ง น้ำใจ ใน ข้อ ที่ ทำ
ตาม ความ เห็น ชอบ ชวง บาด หลวง ทั้ง หลาย โดย ความ ศรัทธา
ประสาทะ ใน คุณุตระสาสนา แล ให้ เป้น พระเกียรติยศ แก่ พระเจ้า
จึง ใ้ คิด ทา ที่ จะ ทำ ต่อ ไป ดังนี้ ให้ ทำ โล่ อัน หนึ่ง มี รูป ไวศรย
แล สังฆราช แวดล้อม ไป ด้วย เจ้า วัด แล บาด หลวง ซึ่ง ได้ ไป ประชุม ใน
เวลานั้น ใน ท่า มกต่าง มี เบ้า กำ ลัง สุม ไฟ แล มี พุทธสาสนิกชน

ซึ่งไปยอมเสียเงิน เบื้องบนโล่นั้นมีตัวอักษร ซี เป็นอักษรต้นนาม
ของ ดอง คอนสแตนติน ข้าหัวครึ่งCCCCC เบื้องล่างมีห้าคำ
คอน สแตนตินส์ ซีส์ คูบิโน ครุเมนาส เครมาวิต แปลความว่า
คอน สแตนตินส์ ชื่อตรงต่อ สวรรค์ ไม่รับ สมบัติ ทั้ง หลาย ใน พื้น แผ่น ดิน
ข้อความทั้งหลายนี้ได้คัด จากหนังสือที่เดเนนต์แต่ง เรื่อง เมือง
ลังกา เล่ม ๒ หน้า ๒๑๓ ถึง ๒๑๕

พระทนต์ธาตุ ชั้น ที่ ๒

ในทางที่กล่าวไว้ว่า พระทนต์ธาตุที่ ๒ ได้ทำเช่นนั้น เซอ เบ ซี
เดเนนต์ ได้กล่าวดังนี้

เมื่อพุทธศักราช ๒๑๐๙ จุลศักราช ๙๕๘ พระเจ้าหงสาวดีคือ
เมืองพะโคหรือบิคุ มีผู้พูดว่า จะได้เข้าหญิง เมือง ลังกาเป็น
พระอรรคมเหสี จึงได้แต่งทูตให้ออกไปขอวิวาห์ แต่เจ้าแผ่นดิน
ลังกาซึ่งดำรงราชเวลานั้น ชื่อ ดองยวง ตามชื่อที่เขารีดชื่อ เดิม
อัมมะปะละ เพลินไม่มีพระราชโอรสแลธิดา คำทำนายนั้นเกือบ
จะเป็น อันไม่ถูกต้อง อยู่แล้ว พอมิชน นางกรมวังผู้หนึ่งซึ่งนับ
เนื่อง อยู่ในเชื้อพระวงศ์ กราบ ทูลแนะนำที่จะให้ส่ง บุตรี สาว
ของตน ออกไปแทน เพิ่ม ความ ชั่ว ชื่น ใน ความ ไม่ สุก ฤดี โดย ล่อ
ลวงให้ทูตราญูทั้งหลายเชื่อว่า ยังมีพระทนต์ธาตุเพนุ ของแท้
เก็บ ล้นไว้ได้ พระทนต์ธาตุซึ่งพวกฝรั่ง เมือง คัว ทำลายเสีย นั้น

เป็น ของ ทำ ปลอมไว้ ความคิด ล่องลง อัน นั้น เป็น อัน ได้ สำเร็จ
หญิง ซึ่งต่าง ว่า เป็น เจ้า นั้น ก็ได้ ดั้น รั้ว ที่ เมือง ทงชาวดี
โดย ภูมิภาค มงคล ตั้ง อยู่ใน ตำแหน่ง อรรคมเหสี แลส่ง ราชทูต
ทั้งหลาย ออกไป ยัง สิงคโปร์ รั้ว พระทันตะธาตุ ซึ่ง ภายหลัง ได้
ตกไป อยู่ เมือง อารคัน

เตนเนต ผู้แต่งหนังสือ ได้คัดข้อความจากหนังสือซึ่ง เคยเล่าโดย
พรณา ข้อความ พิศดาร ต่อไป ดังนี้

ว่า เมื่อพระหิมะ พระเจ้าแผ่นดิน เปอู ประสูติ ไท่ทั้งหลาย ได้
ทำนายว่า จะได้ พระราชธิดา กรุงลังกา เป็น ชายา จะมี ลักษณะรูป
โฉม เช่น นั้น เช่น นั้น จะมี ส่วนพระหัตถ์ พระบาท เช่น นั้น ุ พระหิมะ
มีความปรารถนา ที่จะให้ สมดัง คำทำนาย จึงได้ ส่ง ทูตานุทูต
ออก ไขยัง กอง ยวง พระเจ้ากรุง คยดดา ใน พระราชสาสน์ นั้น
ยกย่อง เหมียน หนึ่ง ว่า พระเจ้าคอง ยวง เป็น ผู้ที่ สืบ กษัตริย์ เทียงแท้
ไม่ เปน แต่ พระเจ้าแผ่นดิน โดย เอกเทศ องค์ หนึ่ง ของ เกาะลังกา ขอ
พระราชธิดา เพื่อจะ ภูมิภาค แลส่ง เครื่อง ราชบรรณาการ ถ้วน ถึง
ของ อัน มีค่า ซึ่ง ไม่เคย มี ใน เกาะลังกา เต็ม ลำเกดรา กับ ทั้ง แพร
ผ้าแล เพ็ชร พลอย อัน มีราคา ทูตานุทูต มาถึง ใน เวลา ซึ่ง พระเจ้า
แผ่นดิน ได้ ทั้ง คยดดา มา อยู่ใน กำแพง บัณเมือง คยลัมโบ พุทธศักราช
๒๕๐๗ จุลศักราช ๙๒๖ พระเจ้าคอง ยวง ได้ ดั้น รั้ว ทูต โดย ความ

ยกย่อง เป็น อัน มาก ทราบ ความ ประสงค์ ที่ หุด มา แล้ว บัด นี้
 ความจริง เสีย ใน ข้อ ที่ โทเร ทั้ง หลาย ได้ ทาย นิด เพราะ เธอ ไม่มี โอรส
 หรือ ธิดา เลย จึง ได้นำ บุตรี สาว แห่ง อำมาตย์ ผู้ใหญ่ ใน กรม วัง
 ซึ่งเป็น เชื้อ พระวงศ์ แล นาง คน นั้น ได้ ถูกลาสนา พระเยซูส แล้ว
 โดย ความคิดอ่าน ของ คอเวนเนอ ผู้ซื้อ ว่า ฟรานซิสโก บาเวโด
 อัน อำมาตย์ กรม วัง ผู้ นั้น ได้รับ เป็น ชื่อ ตัว ด้วย แล นก นั้น ยัง
 ได้ บอมนำ อ้าง ว่า เป็น เชื้อ พระวงศ์ เพราะ อำมาตย์ ผู้ นั้น มี อำนาจ มาก
 ดังนั้น จึง ได้ แนะนำ เจ้าแผ่นดิน ให้ ทำ ตาม ความคิด ตัว หญิง
 ผู้ นั้น ได้ ยกย่อง ให้ มี เกียรติยศ ทุก ประการ อย่าง พระราชธิดา เมื่อ
 หุด มา ถึง ได้ ไปรด ให้นาง นั้น เสวย ร่วม ภาชนะ ด้วย พระองค์
 แล รับ สั่ง เรียก ตั้ง พระราชธิดา ด้วย ประการ ทั้ง ปวง นี้ จึง ส่ง ไป
 ให้ เป็น พระมเหสี พระเจ้า กรุง หงสาวดี

ขัด ขัด ขวาง ซึ่ง พระเจ้า ดอง ยวง กลัว เกรง อยู่ มาก นั้น คือ กัณดิน
 เยนอราล เมือง โคลัมโบ แล แฟรนคิสแกง คือ พวก พระทั้ง หลาย
 ถึงแม้ว่า นาง นั้น เป็น ผู้ ถูกลาสนา พระพุทธ เขา ย่อม เห็น อยู่
 ว่า เป็น ลูก แคะ อยู่ใน ฝูง ของ เขา ซึ่ง สามารถ จะ บังคับ ให้ ถูกลาสนา
 พระเยซูส เมื่อใด ก็ ได้ เพราะ เหตุ นั้น คน ทั้ง หลาย เหล่า นั้น น่า ที่ จะ
 ขัด ขวาง มิ ให้นาง นั้น ออก ไป จาก ลังกา ทวีป ได้ เจ้าแผ่นดิน ได้ ประชุม
 กับ กรม วัง ผู้ใหญ่ ผู้ นั้น ซึ่งเป็น คน มี ทุน วรรณ แล มีความคิด เมื่อ

อำมาตย์ผู้นั้นชี้แจงขึ้นโต เจ้าแผ่นดิน ย่อมเชื่อถ้อยทุกอย่าง จนบังคับ กตัญญูให้ตั้งเมือง คอยติดตามด้วยความ ยาก จน ด้วย ความ มุ่งหมายที่จะมี มี โขย คำ ขายกับ เมือง หงษาคี จึงได้ตกลง ย่อม จะส่ง นางผู้นั้น ออกไปให้พระเจ้า แผ่นดิน รามัญ เว้นไว้แต่ต้อง ให้เป็น ความลับ อย่าให้ไปดุเถลตีโครมโหม ทราบ

แต่ฝ่าย อำมาตย์กรม วังใต้ ทำ ยิ่ง กว่า นั้น คือคิด พยายาม กับ เจ้า แผ่นดิน นำเขากวางมาแกะเป็น รูป พระทันตธาตุ เหม็น อย่าง ชื่น ที่ของ คอน สแตนไดน์ได้นำไปเสียแล้ว นั้น หุ้ม ด้วย ทองคำบรรจุในพระเจดีย์อันมีค่าประดับด้วย พลอยต่าง ๆ อำมาตย์ กรม วังผู้นั้น ซึ่ง ถือว่า เข้าวัด ศาสนา พระเยซูคริสต์แล้ว ยังมีน้ำใจ นับถือ พระพุทธศาสนา เมื่อสนทนากัน กับ ทูตานุทูต แล พระสงฆ์ ซึ่งมาด้วยในเวลาก่อนที่จะไปนมัสการ ถวายเครื่อง ถวายบูชา พระพุทธรูปที่ ยอด เขา อะคัม ได้แจ้งให้ทราบ เป็น ความลับ ว่า พระเจ้าคง ยวง เจ้ากรุง สิงห์พิ ยังมีพระทันตธาตุ ของ พระพุทธเจ้า ที่แท้จริง อยู่ สิ่งซึ่งของ แคนสแตนไดน์จับไปได้ นั้น เป็น ของ ทำ ปลอม ตัวเขาเป็น กรม วังผู้นั้นใหญ่ได้เก็บ ล้วน พระทันตธาตุไว้ ที่เรือน พระเจ้ากรุง สิงห์พิได้ถือศาสนา พระเยซูคริสต์เสียแล้ว ทูตานุทูต แล พระสงฆ์ ได้ ทราบ ดัง นั้น ถ้าจะว่า จริงก็ มีความยินดี ขอ อนุญาตที่จะให้ เห็น อำมาตย์นั้นก็ไม่ใคร่จะยอม แต่ครั้น เมื่อ

ภายหลัง ขอให้ ปลอมตัวไปที่บ้านใน เวลา กลางคืน นำ พระ
 หันตะธาตุจำลอง ซึ่งบรรจุใน เจดีย์ ตั้ง อยู่บน ที่บูชา แวดล้อม
 ไป ด้วยเครื่อง หอม แล ประทีป ครั้น เมื่อ คน ทั้ง หลาย เหล่า นั้น ได้
 เห็น ก็ กราบ สร เหนือ ภาควัฒน์ ทำ ถักการบูชา แล สวด คำ นมัสการ
 ล่วง เวลา เป็น อัน มากใน ราตรี นั้น ภายหลัง จึง ได้ ว่า กล่าว
 อัญวณ กับ อำมาตย์ กรม วัง ขอให้ ส่ง พระบรม ธาตุไป ถวาย
 พระเจ้า กรุงหงสาวดี กับ เจ้า หลิง นั้น ด้วย รับ สัญญา ว่า จะ ให้ มี
 การ มโหรีศพอใหญ่ เนื่องใน การ อวาทภิเศกมงคลนั้น ด้วย พระเจ้า
 พัทธมะ จะ ส่ง ทอง สิบ หมื่นใน ชัน แรก แล จะ ส่ง เกดรา อัน ขมรทุก
 เต็มด้วย เข้า เปลือก บั๊ ละ ลำ ทุกปี ไป สิ่ง ของ อื่น ๆ เมื่อ จะ ต้อง การ
 ยันใด ก็ จะ ส่ง ให้ ตาม บำรณนา การ ซึ่ง สัญญา กัน นี้ เป็น ความ ลับ
 รู้ กัน แต่ เฉพาะ พระเจ้า แผ่นดิน แล อำมาตย์ กรม วัง

ครั้นเมื่อเวลา จะ ส่ง นาง ล้างกาไป ก็ได้ บัดบัง ด้วย ความ ฉลาด
 กับต้น แห่ง เมืองโคลัมโบ แล เคสเคเมโฆ หรือ ขาดหลวง ทั้ง หลาย
 ก็ ไม่มีใคร ทราบ แล ไม่มีใคร สงสัย พระเจ้า กรุง ล้างกา แต่ง ให้
 แอนดริสบายัน มุททลียา ขุนนาง ล้างกา เป็น ราชทูตไป ด้วยกับ นาง
 ไม่มี เหตุการ อันใด เป็น ปกติตาม ทาง จน ถึง ทำ ได้ เมืองโกสุมิ
 จึง กราบ ทูล แจ้ง ข่าวนั้น พระราชเทวี เล็ดจ มาถิง ไป ให้ พระเจ้า
 แผ่นดิน แล ขุน นาง ทั้งปวง ทราบ ต่าง คน มีความ ยินดี เป็น อัน มาก

พระมหาอุปราชราชโอรสแห่งพระเจ้าแผ่นดิน เล็ดลงมารับ
ถึงท่าเรือ พระเจ้าแผ่นดิน เล็ดจ ออกมารับที่ประตูพระราชวัง
จัดตำแหน่งให้ อยู่ ประกอบไปด้วยห้อง อัน ตกแต่งเป็น ช่างงาม ทั้งห้อง
ประตอมที่ประทับ ที่แต่ง พระองค์ อัน สมควรแก่ตำแหน่ง พระบรมมหาราชวัง
พระเจ้าแผ่นดิน อัน บิรมุณ ไปด้วย ราช สมนัด และมีพระเชษฐาภาพ
ใหญ่ แล้ว ก็ พระราชทาน ทรัพย์สิน ลงมา ด้วย สากากร ข้าไทย มอบ
ให้เป็นใหญ่ใน พระราชวัง เล็ดลงไป ประทับ อยู่ จวบ เสมอ มิได้ขาด
โปรดให้ตั้ง พระราชพิธี ให้ชน ทั้ง ปวง ถวาย สรรพ ลาภาล ยกย่อง
นางนั้น เป็น เจ้า ของตน ทั่วหน้า

ฝ่าย พระสงฆ์ ทั้ง หลาย แล ทูตานุทูต ทั้ง ปวง ก็ กราบบัง ทูล เรื่องราว
แห่ง พระคันธาระ ๑๓ ซึ่ง เป็น ที่นับถือ อัน ยึด รักษา ไว้ได้ มิได้เป็น
อัน ทราย แล ได้ จังการ ตกลง กับ ผู้ ซึ่ง รักษา ตรีศก แล้ว นั้น พระเจ้า
พรหมะ ก็ ทรงพระปรีชา ด้วย สมดัง พระประสงค์ ทรง เข้า พระไทย ว่า
เป็น พระคันธาระ แห่ง พระของ พระองค์ แล นับ ถือ ยิ่ง กว่า สิ่ง หนึ่ง สิ่งใด
ที่ ล้น มิได้ ข้า ก็ ส่ง พระสงฆ์ แล ทูตานุทูต ล่ำรับ นั้น กับ ทั้ง เกรียง
บรรณา การ อัน วิเศษ ไป ยัง พระเจ้า กรุง ลังกา แล สัญญา ว่า จะ ส่ง
สืบ ไป อีก ให้ มี ราคายิ่ง กว่า นั้น ทูตานุทูต ก็ ไป ถึง เมือง โคธัมโบ
ว่ากล่าว ตก ลง กับ โดย ความ สด กับ ดย ยวง ก็ มอบ พระคันธาระ
จำลอง กับ ทั้ง เจริญ ที่ ตั้ง ให้ แก่ ทูตานุทูต ด้วย แล ตั้ง ความ ขาด

แล เปน ความ ลับ ทูลานุกูลก็ ทูล ลามาโดย เวล เดิม นั้น ทราบ เท้า
ถึง ประเทศ รามัญ

การ รับ พระทัณตะธาตุ ซึ่ง ลำคัญ ว่า เปน ของ จริง

ใน เมื่อ ก่อน ที่ จะ เข้า ไป ถึง ท่า โกลมี ซึ่ง เปน ท่า เมือง หงสาวดี ลัก
ลง ลาม วัน ชาว ก็ ระเบิด ล้อ เลื่อง ไป โดย เร็ว พระสงฆ์ ทั้ง หลาย
แล ราษฎร ก็ มา ประชุม กัน ด้วย ความ เลื่อมใส เพื่อ จะ นมัสการ พระ
ทัณตะธาตุ แล้ว ให้ ผู้ แยก แ่่ง ด้วย เครื่อง ประดับ ให้ งดงาม
จึง อัญเชิญ พระทัณตะธาตุ ตั้ง บน ภาชนะ ทอง เงิน แล สิ่ง อื่น ๆ อัน มี ค่า
ชาว ก็ ทราบ ไป ถึง พระเจ้า พรหมะ ใน กรุง หงสาวดี ใน วัน ไฉน นั้น ก็
รับ สั่ง ให้ บรรดา ข้าราชการ ลง มา ช่วย กัน รับ พระทัณตะธาตุ ทรง ทอด
พระเนตร จัด ทำ ที่ ลำหรับ จะ ประดิษฐาน พระทัณตะธาตุ ด้วย พระองค์ เอง
แล ประดับ ด้วย มหัตศมภรณ์ อัน พระองค์ สามารถ ที่ จะ รวบรวม มา ได้
แล มี อยู่ ด้วย อาการ เช่น นี้ พระทัณตะธาตุ ได้ ขึ้น ไป โดย ระยะเวลา
สมควร ใน ค่ำ ณ ที่ อัน ดาสดา ไป ด้วย เรือ ทั้ง หลาย ซึ่ง แวดล้อม
แต่ แพนมณชป ทรง พระทัณตะธาตุ เวลา ค่ำ ก็ จุด ประทีป สว่าง
ดุจ เวลา กลาง วัน

ฝ่าย พระเจ้า แผ่นดิน เมื่อ ทรง เตรียม การ ทั้ง ปวง เสร็จ แล้ว ก็
เสด็จ ลง เรือ พระที่นั่ง อัน วาด เขียน ประดับ ด้วย ลาย ทอง แล ประ
กอบ ด้วย แพร พรพรรณ เครื่อง บั๊ก ต่าง ๆ ล่อง ลง มา ลง วัน เพื่อ จะ

พบ กระบวน แท้ ครั้น เมื่อ ทอด พระเนตร เห็น แต่ โกล ก็ เล็ดจ เข้า ลู่ ที่
 ตรง ชำระ พระองค์ ประพรม ไป ด้วย เครื่อง หอม แล้ว แต่ง พระองค์
 ด้วย ราชอาภรณ์ อัน มี ค่า ยืน พระหัตถ์ ไป จับ แพนทรง พระที่นั่ง ตะฮาดู
 แล้ว กราบ ถวาย บังคม ด้วย โสณนัค สรทสา เลื่อมใส จะ ประมาณ มิ ได้
 แล้ว เล็ดจ เข้า ไป ยัง หน้า ที่ ตั้ง เครื่อง ลักการ อัน ประดิษฐาน พระ
 ที่นั่ง ตะฮาดู แล้ว ทรง รับ พระที่นั่ง ตะฮาดู จาก ผู้ ซึ่ง กำกับ ขึ้น มา ยก
 ขึ้น วาง เหนือ พระเคียร เกล้า เปน ทหลาย ครั้ง ด้วย ลัก กัจจ เคารพ แด
 ทพิหะปะสาทะ แล้ว ก็ อัญเชิญ ลง ประดิษฐาน ณ ที่ เดิม เล็ดจ ดำเนิน
 แท้ ไป ใน กระบวน เมื่อ มา ตาม ระยะ ทาง ชล มารค อัน หอม พุ้ง ไป
 ด้วย กลิ่น เครื่อง หอม ทั้ง ทหลาย ซึ่ง มี ทุก ล่า เวื่อ กระบวน ครั้น เมื่อ
 ถึง พั้ง พระสงฆ์ ทั้ง ทหลาย แล ข้าราชการ ทั้ง ปวง กับ ทั้ง พระเจ้า
 แผ่นดิน แล ผู้ ซึ่ง เปน หัว หน้า ใน หมู่ ชน ทุก หมู่ เหล่า พา กัน ลง ไป
 ใน น้ำ อัญเชิญ บุษยก พระที่นั่ง ตะฮาดู ขึ้น เหนือ บ่า แยก ไป ยัง
 พระราชวัง แวด ล้อม ไป ด้วย ประชุม ชน ทั้ง ปวง อัน จะ นับ ประมาณ
 มิ ได้ บันดา เศรษฐี ฤคหบดี ทั้ง ทหลาย ก็ เปลื้อง เครื่อง แต่ง ตัว อัน มี
 ค่า ลง ปลูกา ไว่ ตาม ทาง เพื่อ จะ ให้ ผู้ ซึ่ง เชิญ พระที่นั่ง ตะฮาดู เดิน
 เหยียบ ไป บน ผัว ทั้ง ทหลาย นั้น

พระที่นั่ง ตะฮาดู นั้น ภายหลัง ได้ ตั้ง ไว้ ใน กลาง สนาม ภายใน
 พระราชวัง ภาย ได้ มณฑป ซึ่ง ปลูก ขึ้น ใหม่ พระเจ้า แผ่นดิน แล

ผู้มีบัณฑิต คักคัก ทั้ง หลาย ก็ ถวาย เครื่อง ลักการบูชา แล้ว ประกาศ นาม
แลโคตร มี อาลักษณ์ ซึ่ง ได้ ตั้ง ไว้ เป็น ตำแหน่ง สำหรับ จด ชื่อนั้น คอย
จด อยู่ แต่ ลักการบูชา อยู่ เช่น นั้น สิ้น สอง เดือน จน วิหาร ซึ่ง ได้
สร้าง ขึ้น แล้ว สำเร็จ ด้วย ราคา มาก พ้น ประมาณ รวบรวมว่า จะ ให้ เกิด
การ จลาจล ขึ้น ใน พระนคร นั้น

พระทันตะธาตุ ชั้น ที่ ๓

เชอ เย อี เดนเนนต์ ได้ กล่าว ถึง เรื่อง นี้ โดยย่อ จะ ยก มา ลง ไว้ ก่อน
พระเจ้ากรุง แกน ดิ ซึ่ง ทรง นาม ว่า วิกรม พาดุ เมื่อ ได้ ทรง ทราบ
ว่า พระญาติ ซึ่ง อยู่ เมือง คอตตา ได้ ทำ การ ล่อ ลวง พระเจ้า หงชาวดี
โดยส่ง พระราชธิดา ปลอม ไป ดัง นั้น เพื่อ จะ แก้ไข จึง จะ ยอม ให้
พระราชธิดา ของ พระองค์ เอง แลว่า จะส่ง พระทันตะธาตุ ที่ จริง
แท้ อัน ชื่อนี้ ไว้ กล่าว ว่า พระทันตะธาตุ ซึ่ง ส่ง ไป แต่ เมือง โคลัมโบ
ก็ คือ ซึ่ง ว่า ไป รุด เกส ทำลาย เสีย ที่ เมือง คัวิกิ เป็น แต่ ของ
จำลอง พระทันตะธาตุ ของ พระพุทธเจ้า มี แท้แท้ ที่ ของ เอิของค์เดียว
จะส่ง ไป เป็น หุ่น ลิน ในการ แต่งงาน ด้วย พระเจ้า หงชาวดี กอบไป
ด้วย วิทยุ ฆามาณะ ไม่ ยอม ที่ จะ ให้ ปรากฏ ว่า พระองค์ ถูก ล่อ ลวง ”

เรื่อง พิศดาร เดอเคาโต ได้ กล่าว ต่อ ไป ดังนี้ “เพื่อ จะ ให้ จบ เรื่อง
พระทันตะธาตุนี้ ข้าพเจ้า จะ เล่า ถึง เหตุ การ อัน ได้ เกิด ขึ้น เมื่อ
มี ต่อ มา ใน ระหว่าง พระเจ้ากรุง แกน ดิ แล พระเจ้า พรหัมมะ เจ้า กรุง

หงสาวดี ในเหตุการเรื่องที่ดอง ยวง เจ้าแผ่นดิน สิงห์ฟ้าได้ ทำนั้น ใน
การ ที่ดอง ยวงได้ ผล ประโยชน์จากพระเจ้าหงสาวดี แต่เรื่องพระ
พระทันตธาดาได้ ทราบ ถึง พระกรรมพระเจ้า กรุง แคนตีโดยเร็ว เมื่อ
ทราบว่า ทพยัสสัมปัตติเปณ อัน มาก ซึ่ง พระเจ้าพรหมะได้ ส่ง มา
ก็มีความ ทยาน พระไทย ด้วยความ วิตยา (เพราะเหตุว่า ดอง ยวง
กับ พระองค์ ได้เกี่ยว ข้องเป็น สัมพันธวงศ์แก่กัน โดยได้ ทำ
อาวาทมงคล ด้วย พระน้อง นาง หรือบาง ปากกล่าว ว่า พระธิดา
ของ พระองค์) ไม่ช้าก็ ส่ง พระราชสาส์น ให้ ทูตถือไป ยัง กรุง หงสาวดี
พระเจ้าหงสาวดีก็ ต้อนรับโดยเกียรติยศ ราชทูตก็แจ้ง การตามพระราช
ประสงค์ ของเจ้า ตน ว่านาง ซึ่ง ดอง ยวงได้ส่งไป ว่า เป็น พระราช
ธิดานั้น หาใช่ เป็น พระราชธิดาไม่ เป็น แต่ธิดา ของ อำมาตย์
กรม วัง ผู้ใหญ่ พระทันตธาดา ซึ่งได้ ทรงรับไว้ ด้วย มหุฬาร ด้วย ลักการ
เคารพนั้น ทำด้วยเขากวาง แลกล่าวต่อไปว่า พระเจ้ากรุง แคนตี
มี พระราช ประสงค์ยิ่งนัก ที่จะใคร่ได้ เป็น สัมพันธมิตร ด้วยพระเจ้า
กรุง หงสาวดี จึงได้แต่งให้ตัวมา เพื่อจะได้ บอกถวาย พระราชธิดา
ซึ่ง เป็น พระราช ธิดา เกิด จากพระองค์แท้ ไม่เป็น แต่ลัก ว่า นอกนั้น
อีก ได้กราบ ทูลให้ ทราบ ว่า พระเจ้ากรุง แคนตีเป็น ผู้ซึ่งได้ รักษา
พระทันตธาดา แท้จริง ของ สมเด็จพระพุทธเจ้าไว้ พระทันตธาดาซึ่ง
ว่าดอง ลอนสแตนไดน์จับได้ที่ แยฟนา หรือที่พระเจ้ากรุง หงสาวดี

ได้ไว้ อัน ถือว่าเป็น ของ แท้ จริง นั้น ไม่เป็น ของ แท้ จริง แล
ได้ ทรงตระเตรียมที่จะลำแดง จดหมาย เหตุโบราณ ซึ่ง จะให้เห็น
เป็น พยาน สำคัญได้ด้วย

พระเจ้า พรหมะได้ ทรง พัง ข้อความดัง นั้น ก็ ทรง พระดำริ ลงเลใน
พระไทย แต่ทรง เห็น ว่า เจ้าหญิง องค์นั้น คน ทั้ง ปวงได้ ทำ สัตยา
นุสสัย ถวาย ว่า เป็น พระราชินี อรรคมเหสีแล้ว พระทันตระธาตุเล่าก็
ได้ กระทำสักการบูชา รับ ร่อง เป็น การโตใหญ่ แลได้ตั้งไว้ใน วิหาร
ซึ่ง สร้าง ขึ้น เฉพาะ จึงได้ ตก ลง พระไทย ที่ จะรับ เหตุ การ อัน
นั้นเสีย เพื่อ จะมี ให้ ต้อง ทรงรับ ว่า พระองค์ ถูก การ ล่อลวง เมื่อทรง
พระราชดำริ ดัง นั้นแล้ว จึงได้ รับ สั่ง ตอบ ว่า พระองค์ มี พระไทย ยินดี
ใน การ ที่จะ ได้ มี เกียรติยศ เป็น สัมพันธวงศ์ ด้วย ราช ตระกูลกรุง แคนดี้
กับ ทั้งจะ ได้ รับ พระทันตระธาตุ นั้น ด้วย แล ขอบพระไทย พระเจ้ากรุง
แคนดี้ เพื่อจะให้ เป็น เครื่อง หมาย แห่ง ความ นัย ถือ จึงได้ แต่ง
เรือกำปั่น บรรทุกของ เต็มลำส่ง ไป ด้วย ทูต พระองค์ ให้ แต่ง เรือ สอง ลำ
บรรทุกเข้า แล น้ำต่าง ๆ อัน มี วาควา ลำ หนึ่ง ส่ง ไป ยัง ดองยวง ลำ หนึ่ง
ส่ง ไป ยัง พระเจ้ากรุง แคนดี้ ลำ ที่ ไป ถึง ดองยวง นั้น ส่ง พวกคนใน
บังคับ ไป รุกเกล ทั้ง หลาย ซึ่ง ได้ จับ ไว้ เป็น ชะเลย ไป ด้วย ใน พวก
ชาวโปรตุเกส เหล่านั้น มี ผู้ หนึ่ง ชื่อ แคน ดอนเนียว โตสคาโน ซึ่ง
ได้ เป็น ผู้ เล่า เรื่อง รว เหล่า นี้ ให้ ข้าพเจ้า พัง เป็น หลาย ครั้ง เรือ
ทั้ง สอง ลำ นั้น ได้ มา ถึง เกาะลังกา เว้นไว้ แต่ ลำ ซึ่ง ลำหรับ ทำ เมือง

แกนดี ถูกเจาะจมเสีย ก่อนที่จะได้ ขนสิน ค้ำขึ้น สิ่งของทั้งปวง
ก็สูญหมด ทูตก็จมน้ำตาย บางคนกล่าวว่า การอันนี้
ได้ทำตามคำสั่งของดองยวง ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง ก็คงเป็น
ความคิดของอำมาตย์กรมวังผู้ใหญ่ เพราะเหตุว่าเจ้าแผ่นดินนั้น
ไม่สู้เป็นผู้เจ้าความคิดจริง จังจ้นใดในเรื่องนี้ นัก การก็เป็นอัน
จบกัน อยู่เพียงนั้น”

คัดจากหนังสือ เตนเนนต์ ว่าด้วยเมืองลังกานา ๒๑๕ ถึง ๒๒๑

พระทันตธาดาอื่นอีก

เตนเนนต์ได้กล่าวไว้ว่า “ชาวสิงหฬิไม่มีความกระตือรือร้นในการ
ที่จะเพิ่มให้มากขึ้น ซึ่งพระทันตธาดาของพระพุทธเจ้า” กุบลาข่าน
ชั้นดี พระเจ้าแผ่นดินกรุงจีน ดั้นวงศ์ประจวบนี้ อันทรงพระ
เดชานุภาพยิ่งใหญ่ ให้มาทวงบรรณาการพระเจ้าหงสาวดี
ทูตจีนนั้น เป็นคนหยาบคาย พระเจ้าหงสาวดีไม่ฟังคำตักเตือน
เสนาบดี จั๊ยทูตนั้นประหารชีวิตเสีย กุบลาข่าน เจ้าแผ่นดิน
กรุงจีน ก็ยกมาตีเมืองพม่า เข้าตีปล้นพระนครอยู่ในประมาณ
พุทธศักราช ๑๙๒๔ จุลศักราช ๖๔๓ ให้ไปว่ากล่าวเอาจากพระเจ้า
กรุงลังกา ได้พระทันตธาดาสององค์ กับทั้งพระเกษธาดาแห่ง
พระพุทธเจ้าซึ่งบรรจุในกลีบศิลาเป็นอันงาม จดหมายอันนี้

เป็นของ มาโคโปโล เป็นชาวเมืองเวนิสชอบเที่ยว ได้รับราชการ
อยู่ในกบดานข้าม หลายปี
คัดมาจาก หนังสือเดอะเนต แต่ง ด้วย เรื่องเมืองลังกา เล่ม ๒ หน้า ๒๐๒
ความเห็น ของ ข้าพเจ้าเอง

ใน เรื่อง เมืองลังกา ที่ได้ เกี่ยว ข้อง กับ กรุงหงสาวดี ตาม ที่ได้
กล่าวแล้ว ข้างต้น นี้ พิเคราะห์ เห็น ว่า จะเป็น เวลา แผ่นดินของ พระมหา
มัญญกร ซึ่ง รับ พระนาม ภายหลัง ว่า พระเจ้าศรี ลากยวงษ์ธรรมเจดีย์
มี เกี่ยว ข้อง กับ เมืองลังกา เป็น อัน มาก เมื่อเทียบ บุคคักราช
ก็พลาด กันไป เล็ก น้อย ใน หนังสือราชาธิราช ลง จุลศักราชไว้ ว่า
เมื่อ มหามัญญกร ถว้ายราชย์ จุลศักราช ๙๔๙ ปี เป็น ภายหลัง
พระเจ้าลังกา ส่ง นาง ที่ อ้าง ว่า เป็น ราชธิดา มานั้น ๒๑ ปี ถ้า จะ เชื่อ ว่า
ศักราชใน หนังสือราชาธิราช แน่ เวลานั้น ก็คง จะเป็น เวลา ที่ วังไม่มี
เจ้าแผ่นดิน เพราะเวลานั้น เจ้าแผ่นดิน หงสาวดี เป็น ลัตวี ตกชั้น
ไป อยู่กรุง อังวะถึง ๒๒ ปี เห็น ว่า ไม่ควร ที่ จะ เชื่อ ถือ ศักราช
ใน หนังสือราชาธิราช ด้วย ลงเลอะเทอะ ควร จะ สอบ ได้ ว่า ไม่ แน่
หลาย แห่ง ถ้า ตกใจ ว่า เหตุ การ อัน กล่าวแล้ว ข้างต้น ได้ เกิด ขึ้น
ใน แผ่นดิน พระเจ้าศรี ลากยวงษ์ธรรมเจดีย์ แล้ว ก็มี เรื่อง ราว ที่ จะ
ฟัง สอบ กันได้ คง จะ กล่าว ต่อ ไป นี้

ดูเหมือน จะดำรงราชย์ ล่วงไปไม่ ช้านัก คงจะเป็นเพราะเหตุที่
 เล่าเรียน พระไตรปิฎก มาก เห็น หนังสือต่าง ๆ ซึ่งชาวลังกาแต่ง
 พรรณาเรื่องราวเมืองลังกา วิเศษต่าง ๆ มีมหาวงษ์ แลทีปวงษ์ เป็น ต้น
 จึงได้ แต่งให้พระสงฆ์แล ช่าง มีพระพุทโธโฆษจารย์เป็นประธาน ไป
 ถ่าย อย่าง ปราสาทแล พระพุทโธบาท วิหารต่าง ๆ แต่หาปรากฏว่า ได้
 ไป บัณฑิต ชัดเจนไม่ แลเหมือน กัน กับเมืองเรา ที่ไม่ได้ รู้ ชัดเจน มา
 แต่ก่อน ว่าราชวงษ์เมืองลังกา ภายหลัง ที่กล่าว แล้วใน หนังสือ
 มหาวงษ์ นั้น เป็น อย่างไร รู้ แต่ ว่าเจ้าแผ่นดิน ยังมี อยู่ ฝรั่ง
 มี อำนาจ เกี่ยว ข้อง ใน บ้าน เมือง แต่ จะมี อาการ เกี่ยว ข้อง กัน
 อย่างไร ก็ไม่ ทราบ ความ ชัด ด้วย เหตุ หลาย ประการ เพราะระยะทาง
 ไกลไป มา ยาก เพราะไม่รู้ ภาษา เพราะไม่ พอใจ ใต้ ตาม ด้วย
 ความ ปราศนา ที่ จะ เกี่ยว ข้อง กับ ลังกา ย่อม มีความ ประสงค์
 อย่าง เดียว แต่ ที่ จะ ลีบ ข้าว คราว พระพุทโธสาสนา ค้น หา หนังสือ ซึ่ง
 ยังไม่ มี นิพนธ์ มา เป็น เป็น เครื่อง เทียบ ทาน หนังสือ ที่ มี อยู่ จด
 หมายเหตุ แห่ง ผู้ไป ลังกา ย่อม เดิน ตาม แนว หนังสือ มหาวงษ์
 อัน กล่าว ล้วน แล้ว แต่ ด้วย เรื่อง สาสนา ใน จด หมายเหตุ ทั้ง หลาย ที่ เรา
 ได้ เห็น ย่อม กล่าว ถึง เรื่อง สากัจฉา คือ ได้ ต่อกัน ใน เรื่อง ทางธรรม บ้าง
 ทาง วินัย บ้าง เป็น การ อวด ความรู้ ภาษา มคธ หรือ ยาฬี ซึ่งเป็น
 ภาษา ต่ำ ด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย อวด ความรู้ ที่ ได้ อ่าน หนังสือ มาก